

2

На ганку ввімкнулося світло, двері відчинилися. Під величезною парасолькою до мене простував стрункий чоловік. Щойно він підійшов ближче, я змогла роздивитися видовжене обличчя з доволі крупними правильними рисами. Він належав до тієї категорії чоловіків, яким пасують зморшки. Французький Шон Коннері¹. Я помітила також дві складки, ніби коми довкола рота, що, зважаючи на синтаксис його зовнішності, одразу приваблювало. Усім своїм виглядом господар наче запрошував до діалогу. Скидалося, що він досяг шістдесяти так, мовби дострибав до клітинки «Небо» у грі в класики: спокійно й на обох ногах. Його сірі очі м'яко та грайливо блищали й нагадували дві сталеві петанкові кульки, старанно відполіровані хлопчаком. Гарне волосся взялося сивиною й було на диво густе для його віку: я помітила лише одну зализину на чолі, схожу на

¹ Сер Томас (1930) — шотландський кіноактор і продюсер; зіграв Джеймса Бонда.

тоненьку дужку. Коротка борода, підстрижена так само добре, як і бачений сад, наче відкривала лапки довершеного стилю господаря — доглянутість у всьому.

Чоловік запросив мене увійти. Поставимо три крапки, поки я мовчки роззиратимуся.

— Проходьте! Ви зовсім змокли!

— Ддд... Дякую! Це дуже мило з вашого боку... Ще раз даруйте за клопіт...

— Не вибачайтеся. Нічого страшного. Прошу, сідайте, доки я знайду вам рушник.

Цієї миті до нас підійшла елегантна жінка, мабуть, дружина. Побачивши незнайомку в себе вдома, вона було напружилася, але вмить повернула привітний вираз своєму красивому обличчю.

— Усе гаразд, любий?

— Так-так, порядок. Ця дама після аварії не змогла подзвонити з нашого лісу. Їй треба лише зателефонувати їй трохи оговтатися.

— О, добре, звісно...

Помітивши, що я тремчу, жінка люб'язно запропонувала чаю. Звісно, я погодилася.

Коли господиня щезла на кухні, чоловік спустився сходами з рушником у руках.

— Дякую, месьє, це дуже мило.

— Клод. Мене звати Клод.

— О... А я Камілла.

— Тримайте, Камілло. Телефон ось там, якщо вам потрібно.

— Чудово. Я ненадовго.

— Не кваптеся.

Я підійшла до телефона на красивих витончених меблях. Ці люди, безсумнівно, мали смак та фінансові можливості... Яке щастя натрапити саме на них (а не на печеру якогось людожера — пожирача-«відчайдушних-домогосподарок»-у-біді)!

Піднявши слухавку, я набрала номер страховика. Точно пояснити, де моє авто, не зуміла, тому попросила евакуатор приїхати спершу сюди, до будинку, якщо господарі, звичайно, не проти. Допомога мала прийти за годину. Я глибоко вдихнула: усе налагоджується.

Потім зателефонувала додому. У цей час Клод заходився поратись із вогнем у каміні в кінці кімнати. Після восьми безкінечних гудків мій чоловік нарешті зняв слухавку. Я зрозуміла, що він, очевидно, задрімав за якоюсь телепрограмою. І не здавався ані здивованим, ані стурбованим. Він звик до таких пізніх повернень. Слухаючи про мою нещасну пригоду, то роздратовано зойкав, то невдоволено клацав язиком. А тоді почав ставити запитання. Коли приїде евакуатор? У скільки це обійдеться? Мої нерви не витримували, і від такої практичності хотілося кричати в слухавку! Прояви ж хоч краплю співчуття! Я поклала телефон, розлючено сказавши, що виплутаюся сама й нехай лягає без мене.

Руки тремтіли, а в очах стояли сльози. Я здригнулася, коли хтось поклав мені руку на плече: нечутно підійшов Клод.

— Усе гаразд? Нормально почуваетесь? — спитав він співчутливо.

Як я хотіла б почути це від чоловіка!

Він нахилився до мене й повторив:

— Як ви, усе добре?

Ці прості слова все перевернули в мені: губи затремтіли, і я не змогла стримати ридань... Туш текла обличчям, а мені було несила більше терпіти приниження останніх годин, тижнів, останніх місяців, ба навіть...

З

Спершу він мовчав. Так і стояв непорушно: гаряча рука на моєму плечі як прояв співпереживання.

Коли я нарешті заспокоїлася, його дружина принесла чашку гарячого чаю, простягнула кілька хустинок і одразу подалася сходами нагору. Вочевидь, зрозуміла, що завадить рятівному зізнанню.

— Про... Пробачте, то, певно, смішно! Не знаю, що на мене найшло... Просто все накопило — і там на вулиці, і перед тим... Жахливий, жахливий день!

Клод сів у крісло навпроти й приготувався уважно слухати. У цьому чоловікові було щось таке, що викликало довіру. Він дивився прямо в очі. Без допитливості, без втручань. Погляд був добрим та безмежним, ніби розкриті обійми.

Я потонула в глибині його очей і відчула, що можу не критися. Можу бути щирою та зняти маску. Мої замочки зривало один за одним. Ну, тим гірше. Чи краще?

Говорила про свою меланхолію та переживання, пояснювала, як накопичені маленькі невдачі врешті

висотали жагу до життя, повністю отруїли мене, хоч я *a priori* мала усе, аби життям насолоджуватись...

— Річ не в тім, що я нещасна... Але ж і не щаслива... Це відчуття жахає, наче щастя витікає крізь пальці! Однак я не піду до лікаря — послухати про депресію та наїстися ліків! Ні, це не більше як похмурість, млявість... Нічого страшного, але все ж... Ніби серця більше не існує. Не знаю, чи все це взагалі має сенс!

Здавалося, мої слова зачепили Клода, мовби знайшли відгук чогось дуже особистого в ньому. Ми були знайомі менше години, а так неочікувано відчули єдність. Чужа людина, я раптом безоглядно довірилася, сплітаючи наші історії в одне.

— *«Усі ми більше потребуємо не того, чим жити, а того, заради чого варто жити»*, — говорив Абат П'єр¹.

І це не просто вислів. Сенс у ньому великий, глибокий! Душевні муки не слід сприймати легковажно. Здається, я знаю, від чого ви страждаєте...

— Справді? — спитала я, шморгаючи носом.

— Так...

Якусь мить Клод вагався, ніби роздумував, сприйму я його одкровення чи ні... Урешті вирішив, що сприйму, і продовжив довірливим тоном:

— Припускаю: у вас гостра форма рутиніту.

— Чого?

— Гостра форма рутиніту. Ця душевна недуга вражає все більше й більше людей по всьому світі, особливо на

¹ Абат П'єр (Анрі Антуан Груе) (1912—2007) — французький громадсько-політичний діяч, католицький священник. Брав участь у русі Опору й допомагав єврейським біженцям. Заснував міжнародну благодійну організацію «Еммаус», (1949).

Заході. Симптоми завжди схожі: спад мотивації, хронічна похмурість, втрата орієнтирів та сенсу життя, неспроможність відчувати щастя, попри надлишок матеріальних благ, розчарування, утома...

— Але... Звідки вам усе це відомо?

— Я рутинолог.

— Рутино-що?

Сюрреалізм якийсь!

Здавалося, така реакція була для нього звичною, адже Клод зазвичай був байдужим і зневажливим.

Отож він пояснив мені суть рутинології — це новаторська дисципліна, ще не визнана у Франції, але вже досить поширена в інших частинах світу. Науковці усвідомили, що все більше й більше людей страждають на цей синдром. Як, не хворіючи на депресію, ми відчуваємо порожнечу, меланхолію. Щастя існує, а ключа до нього не маємо.

Я слухала, широко розплющивши очі, і ковтала слова Клода — вони так влучно змальовували мої відчуття; і це лише заохотило його продовжити:

— Бачте, спершу рутиніт здається не таким серйозним, але він здатен значно зашкодити людству: принесе епідемії зрослого песимізму, цунамі хандри, руйнівні вітри чорної меланхолії. Потім зникне усмішка! Не смійтеся, це правда! Уже мовчу про ефект метелика! Чим більше поширюється цей феномен, тим ширші маси він охоплює... Неконтрольований рутиніт може знизити показник настрою цілої країни!

Мабуть, таким пишномовним тоном Клод хотів розвеселити мене.

— Ви часом не перебільшуєте?

— Зовсім трошки! Знаєте, скільки ще нещасливих? А емоційно бідних! Справжня біда... Чи не здається вам, що немає гіршого відчуття, ніж те, коли живеш на узбіччі власного життя, бо не наважуєшся повідомити про свої бажання, не можеш іти до глибинних цінностей, дитячих мрій?

— Ммм... Дійсно...

— На жаль, у школі не вчать бути щасливими. І все ж методи існують. Можна бути дуже забезпеченим, та найнещаснішим зі смертних чи, навпаки, уміти збирати вершки з життя, маючи обмежені ресурси... Навички щастя напрацьовуються, як м'язи, день за днем. Достатньо передивитися власну систему цінностей, змінити погляд на життя й події в ньому.

Чоловік узяв із великого столу цілу вазу солодошів та запропонував мені щось до чаю. Розсіяно прожував кілька цукерок, не припиняючи говорити, вочевидь, дуже важливі для нього речі. Я слухала слова про необхідність віднайти та полюбити себе й думала, скільки ж він сам такого пережив, що його це так зачіпає...

Клод палав жагою переконання. Раптом він спинився, м'яко й уважно поглянув і, здалося, прочитав мене так легко, як сліпий читає шрифт Брайля.

— Знаєте, Камілло, більшість речей, котрі стаються з вами протягом життя, залежать від того, що відбувається тут, угорі, — продовжив він, постукавши по черепу. — У голові. Можливості нашого інтелекту дивують дедалі більше! Ви й уявити не можете, наскільки думки впливають на вашу реальність... Це практично той самий феномен, який Платон описав у «Міфі про

печеру»: люди, ув'язнені в гроті, формують хибне уявлення про реальність, бо пізнають її лишень із деформованих тіней предметів на стіні.

Я тихо смакувала комічність ситуації. Ніяк не чекала філософських розмов у затишній вітальні за годину після аварії!

— Ви проводите паралель між міфом Платона та діяльністю нашого інтелекту? Вау...

Моя реакція змусила його всміхнутися.

— О, так! Я вбачаю тут паралельність думок, які є фільтром між реальністю й нами та трансформують її згідно з нашими віруваннями, нашими *apriori* й судженнями... А хто все це створює? Ваш розум! Виключно він! Я називаю це «фабрикою думок». Справжній завод! Гарна новина: ви можете їх змінити, ці думки. Розітнути троянду чи розітнути п'єтму — це залежить від вашої волі... Ви здатні працювати над своїм інтелектом, аби він більше вас не підводив: знадобиться крихта терпіння, наполегливості. Ну й методика...

Я була ошелешена. Вагалась, уважати його безумцем чи захоплено аплодувати таким неймовірним словам. Тому лише схвально кивнула.

Мабуть, він відчув, що більшого обсягу інформації я зараз просто не перетравлю.

— Пробачте, я набрид вам з усіма цими теоріями?

— Аж ніяк, аж ніяк! Усе дуже цікаво. Просто я трохи втомлена, не зважайте...

— Та все нормально. Як схочете, радо розповім про цю методику наступного разу... Вона насправді виправдала себе, допомігши людям віднайти сенс життя й закріпити перспективну життєву позицію.

Клод підвівся та підійшов до красивого секретера з вишневого дерева. Вийняв візитівку й дав мені.

— Заходьте в разі чого, — сказав він із м'якою усмішкою. Я прочитала:

Клод ДЮПОНТЕЛЬ

Рутинолог

Вулиця Де Ля Боеті

75008 Париж

Я взяла візитівку, не знаючи для чого. З ввічливості відповіла, що подумаю. Він не наполягав, ніби відповідь мало його цікавила. Мене, фахівця з продажу, це дуже здивувало: людина, що працює на себе, не женеться за клієнтами. Відсутність у Дюпонтеля комерційної агресії мала вказувати на його виняткову самовпевненість. Тому подумалося, що, відмовившись від такого шансу, програю лише я сама.

Але в ту мить на мене ще тиснули емоції цього вечора, цієї дурнуватої аварії, цієї дурнуватої грози. Наче зав'язка дешевого фільму про випробування долі... А тут іще й рутинолог! Я марю чи то галюцинації... За якихось п'ять хвилин з'являться камери та хтось вигукне: «Вас знімала прихована камера!»

Подзвонили у двері. Ні камери, ані журналіста, лише водій евакуатора, на який я чекала.

— Вас провести? — люб'язно спитав Клод.

— Ні-ні, спасибі... Я сама впораюся. Ви й так дуже допомогли. Не знаю, як вам і дякувати...

— Нема за що. Допомога в такій ситуації — це нормально! Надішліть нам СМС, як будете вдома.

— Обов'язково. До побачення, іще раз спасибі!

Я пішла попереду евакуатора, щоб показати дорогу до місця пригоди. Озирнулася й побачила господарів: вони ніжно обійнялися на ганку й помахали мені на прощання. Подружжя випромінювало стільки любові та згоди!

Доки перед очима стояла ця ідилічна картина, я вже поверталася в пітьму, тряслася в металевому «агрегаті», що віз мене до реальності та до старих проблем...

Наступний ранок зустрів жахливою мігренню. Відбійні молотки весь день невдало вибивали в моїй голові ритм Вуді Вудпекера! Я провела неспокійну ніч, осмислюючи слова Клода Дюпонтеля. Чи дійсно нажила собі гострий рутиніт? Душевні муки та меланхолія останніх кількох тижнів справді потребують стороннього втручання? Бо на що мені зрештою скаржитися? Маю чудових чоловіка й сина, а робота дає стабільний прибуток... Може, варто просто пригальмувати й припинити скиглити? Усе ж моя хандра через наближення сорокаліття наростала. І скільки б я не намагалася викинути це з голови — даремно...

Часом пробую дивитися на речі ніби збоку. «*Відсторонено*», як пишуть психологи. Я переглядала весь ешелон людських страждань. Хтось під бомбами. Хтось тяжко хворіє. Безпритульні, безробітні, незакохані... Поруч із цим мої проблеми здаються вбогими! Але, як сказав Клод Дюпонтель, не слід порівнювати непорівнюване. Шкала щастя-нещастя в кожного своя. Хоч я й не знала цього чоловіка, однак він видався мені таким спокійним, таким... урівноваженим! Так, *урівноважений* — саме те

слово. Ясна річ, я не вірила чудодійним рецептам, що змінюють життя за помахом чарівної палички. Але як людина, здатна змінити сенс речей, він виглядав доволі переконливо! Клод стверджував, що рутинна й похмурість не вирок. Можна приєднатися до тих, хто не прогинається під буденність, а живе на повну. Перетворити своє життя на витвір мистецтва... Проект *a priori* видавався досить нереалістичним, але чому б не спробувати принаймні зробити крок назустріч?

Теоретично, судячи зі своїх бажань, я вже була там. А практично? **«Одного дня я заживу теоретично, бо в Теорії немає жодних проблем...»** Отож як почати діяти й переступити етап *«зроби те, зроби се»*? Прокидатися було важко: купа запитань у голові, а ще відчуття розбитості після ночі. Я випадково встала з ліжка з лівої ноги, іще більше ускладнивши ситуацію. Безглуздий забобон, у котрому негайно вгледіла недобрий знак. Мозок налаштувався на негатив: день почався так собі...

Світло життя мого, Себастьян, як завжди, заледве вимовив «Доброго ранку». Очевидно, він воював із непокірною краваткою, і тиха лайка дала мені неясне уявлення, що він запізнюється на нараду. І знову це не той ранок, коли він відведе Адрієна до школи. Вдих і видих.

Адрієн — мій син, дев'ять років, шість місяців, дванадцять днів і вісім годин, так би він вам пояснив. Хлопець швидко дорослішає, чим зворушує мене й лякає водночас. Надто швидко! До слова, Адрієн завжди в усьому випереджав час. Аби народитися, він постукав у двері задовго до строку. Іще в животі маля витанцьовувало від цієї гіпержаги до життя. Згодом доводилося пристібати його до стільця, аби всидів на місці. Заздалегідь

марне покарання. Зовсім скоро стало очевидним: наш син належить до категорії «дітей Дюрасел», або невтомних.

Я такою точно не була. Хоча й люблю його більше за все на світі, траплялися дні, коли гадала, що десь під футболкою він ховає міні-пилосос для поглинання енергії. І цим живиться маленький легітимний тиран.

Хоча сучасні батьки виховані на дольтонських дитячих пляшечках і нам, зокрема, прищепили кредо Франсуази Дольто¹ «Дитина — окрема особистість», ми усвідомлюємо, що в нашій системі виховання ледь не цілковита вседозволеність. Прикриваючись тезами про діалог та повагу до дитячої особистості, ми надто послабили віжки...

— Ра-а-а-амки! — повторювала мені мама.

І вона безсумнівно мала рацію.

Рамки — ось що я намагаюсь установити вже кілька місяців, щоб стримати наш ліберальний дрейф. Я вдалася до крутого повороту, відповідно перекинулася з однієї крайності в другу. Загрубо, не заперечую... Але ми робимо те, що можемо, так? Я безупинно вчитую Адрієна, аби встановити йому якісь обмеження. Він огризається й врешті підкорюється. Попри поведінку «незалежної дитини», на щастя, у душі він справді хороший.

Мені соромно постійно стояти йому над душею, хоч роблю це, гадаю, задля його ж блага. Отож часом скидається, що перетворююся на механізм віддавання команд. Не зовсім моя роль. «Поприбирай у кімнаті, прийми душ, вимкни світло, зроби домашнє завдання, опусти кришку унітаза...» Я повісила до шафи свій костюм мами-подруги

¹ Франсуаза Дольто (1908—1988) — дуже авторитетний французький психоаналітик, педіатр, дитячий психоаналітик зокрема.

й витягла командирський. Там, де я виграла в складених шарпетках, помітно програла в якості наших стосунків. Тепер вони напружені. Кішка із собакою. Це дратує. Наче ми більше не здатні порозумітися. Але ж як можна мати поведінку підлітка, коли не досяг і десяти?

З цими думками я ввійшла до його кімнати.

За десять хвилин до виходу він, іще напіводягнений, грав у настільний теніс зі стіною. Шарпетки різні, зачіска як щітка для підлоги, а кімната схожа на Бейрут сімдесятих...¹ І ані найменшого проблиску совісті.

Він звів на мене свої великі очі кольору глазурованих каштанів із вражаюче довгими віями, у яких завжди мерехтів пустотливий блиск. На мить я замилувалася круглим із тонкими рисами обличчям, красиво окресленим ротом з умисно невдоволеною гримасою. Навіть скуйовджене волосся було таким шовковистим, ніби кликало торкнутися. Та він гарний, чорт забирай! Я встояла перед обіймами, бо натомість мусила навести лад у цьому бедламі. На мені кашкет сержанта екстрених ситуацій — час їх здолати.

— Ну ма-а-а-ам! Чого бісишся? Усе круто, розслабся! — відповів він, підкреслюючи свої слова жестом дзен-репера з чергового обожнюваного кліпу.

Така поведінка з фрондерськими вибриками постійно дратувала мене. Бурчання ще лунало в повітрі, коли я зачиняла двері ванної, щоб швиденько прийняти душ. Безжально намілюючись, подумки повторювала «ту-ду ліст»² на сьогодні.

¹ Бейрут зазнав страшних руйнувань під час громадянської війни в Лівані (1975—1990).

² To do list (аркуш із завданнями, *англ.*) — список справ на певний період.

Я вийшла з душової kabіни й засмутилася од відображення в дзеркалі. На чолі пролягла чудова «левова зморшка». Мені більше подобався час, коли була газеллю...

Обличчя, котре колись було красивим і, мабуть, могло б бути таким і досі. Але шкіра зблідла, а кола під колись звабливими зеленими очима віддавали тепер синявою. Пшеничне волосся досі було шовковистим, раніше я його доглядала й носила стильну стрижку, що пасувала до круглого обличчя. Надто круглого зараз. Наслідок кількох кілограмів, набраних під час вагітності, а з роками ще й від солодкого. Усе це вкупі страшенно пригнічувало — я хапалася за скороминуше, думаючи, що воно важливе. Але воно й справді важило для мене. Та час сплив крізь пальці... Настрій урешті зіпсовано на цілий день!

Поспіхом вертаючись до кімнати, я випадково зачепила фото на нічному столику. Підняла його, щоб поставити на місце. Чудовий знімок нашої пари часів, коли гуляли ночами в місячному сяйві й раділи зоряному небу... Куди ж зник той красень із блиском в очах, який так хвилював, гаряче нашіптуючи ніжності? Відколи ж він не робить ані найменшої спроби мене спокусити? Та, попри все, досі люб'язний. Диявольськи люб'язний. Від однієї згадки про цю дружбу, що підступно замінила нашу колишню пристрасть, мене нудить. Раніше дикі й буйні джунглі, з роками наші любовні стосунки перетворилися на французький сад: передбачуваний, рівенький, без жодного неслухняного паростка.

Чи не має кохання литися через край, потріскувати, кипіти, бити ключем, га?

У всякому разі, для нас тепер усе зовсім не так. Коли стався переломний момент? Після народження Адрієна?

Після підвищення Себастьяна? Хтозна... Проте результат незмінний: ми загрузли в сімейному багні, закуті в досконало відшліфовані звички. Таке собі подружнє життя, що віддало всі соки, жована-пережована жуйка вже без смаку...

Я різко відіграла неприємні думки й змусила себе взятися до перших-ліпших справ. До дідька грацію та елегантність! І справді, для кого, для чого? Відколи я підписала безстроковий контракт на кохання, мною більше не цікавляться. Отже, комфорт передусім...

Поспіхом відвела сина до школи, смикаючи його дорогою, аби поквапився. «Швидше» — слово-авторитет нашого життя. Усевладний тиран, воно диктує свої закони, нещадно карає, долає й підкорює все маленькій стрілці. Залишається тільки спостерігати, як люди ладні розчавити інших, щоб застрибнути в переповнений вагон метро, бо не хочуть аж три хвилини чекати на наступний поїзд. Їдуть на червоне, щоб виграти кілька вільних секунд на страшну аварію. Набирають номер, не відриваючись від обіду чи перекуру...

Я не виняток із цього правила. Машини зараз не маю, тому стрімголов помчала в метро, ледь не підсковзнув-шись на сходах.

«Дуже вдала ідея, Камілло, — зламати ногу, аби не пропустити поїзд!»

Змила й захекана, я впала на холодне крісло, зовсім не розуміючи, як пережити цей день.

Тиждень тому я вкинула візитівку Клода Дюпонтеля до кишені пальтo. Не наважуючись подзвонити, увесь цей час м'яла, скручувала й розгортала її. На дев'ятий день, вийшовши з бурхливої наради в офісі, де мене публічно відчитав бос, я вирішила: так тривати більше не може, треба щось змінювати! Іще не знала, як саме й з чого почати, але сказала собі, що Дюпонтель має дати відповідь...

На обідній перерві мершій набрала номер.

Мені досі нило в животі від тієї наради.

По кількох гудках я почула голос Клода.

— Месьє Дюпонтель?

— Я.

— Це Камілла, пригадуєте?

— О, так. Здрастуйте, Камілло. Як ваші справи?

— Добре, добре, спасибі. Хоча... Не так уже й добре насправді. Саме тому й телефоную.

— Так?

— Ви пропонували ще трохи розповісти про той метод. Це мене дуже зацікавило. Тому, якщо у вас знайдеться час...

— Зараз подивлюсь. Ага... П'ятниця, о 19-й, підходить?

Я миттю прикинула, як бути з Адрієном... Загалом він міг би трохи побути сам, поки його батько не повернеться з роботи.

— Домовились, я згодна... Дуже дякую! Отож до п'ятниці...

— Так, до п'ятниці, Камілло. Почніть дбати про себе вже зараз!

«Почніть дбати про себе...» Ці слова лунали в моїй голові весь час. І так зігривали — крихта уваги бодай від когось! Кілька грамів доброзичливості у звирячому світі! Світі, котрий я добре знала, будучи єдиною жінкою в групі восьми комерсантів... Клапани зривало цілий день, гумор колег переростав у вбивчу іронію. Це серйозно виснажувало. Мені й справді хотілося іншого... Більше прямоти в стосунках або що. Звісно, я дуже рада, що маю цю роботу. Безстроковий робочий контракт у наші дні — розкіш, як невтомно повторювала мені матуся.

О мамо... Тато кинув її невдовзі після мого народження й, хоча повністю з горизонту не зник, навіть час від часу передавав трохи грошей, вона була змушена забезпечувати нас самостійно. Тому завжди підкреслювала, що ми перебиваємося з хліба на воду. Отож, коли настав мій час обирати професію, не йшлося ні про що інше, як про фах, здатний забезпечити стабільну високооплачувану роботу. Слід мати гарні прибутки й фінансову незалежність, що б не сталося... Тому я закреслила свою пристрасть до малювання, закинула подалі папки з прекрасними ескізами та згорьовано взялася до вивчення

ринкової економіки. Я рухалася вперед. Принаймні так здавалося. Тільки щось у мені зламалося. Дитяча мрія була відкладена надовго!

День вручення диплома став безсумнівно найпрекраснішим (після дня мого народження) у житті матері. На доньку чекало майбутнє, краще за її власне. Мамина радість вкрила мою невидиму рану тонким шаром бальзаму, і врешті я запевнила себе, що все не так і погано. Початок моєї кар'єри видавався досить багатообіцяючим. Я мала хист легко зав'язувати контакти. Та шлюб і поява Адрієна дещо приборкали амбіційність. Аби не бути матір'ю-кар'єристкою й дбати про сина, я перейшла на півставки. І наївно думала, що прийняла найкраще рішення. Проте не оцінила зворотного боку медалі: по-перше, доводилося встигати за чотири дні те, що решта робить за п'ять, по-друге, здавалося, частково втратила повагу колег і керівництва. Таке собі знецінення, зовсім несправедливе.

Я підписала свій професійний безстроковий контракт одночасно з безстроковим контрактом на кохання. Минуло дванадцять спокійних років, не без злетів і падінь, але й без грозових хмар. Напередодні мого сорокаріччя (тридцять вісім років і три місяці, якщо точно, — Боже, ну чому щорік піщинки течуть швидше й швидше?) можна підбити підсумки. Усе дуже непогано. Чоловік від мене не пішов — здається, я уникла прокляття покинутих жінок, хоча іноді думаю про шлюб як про дамоклів меч. Маю чудового сина — безперечно, невгамовного, але то прояв надлишку життєвої енергії. Моя робота дає хороший дохід, а за вдалий контракт іще й премія буває...